

PROF.UNIV.DR. MIRCEA BUZA – RETROSPECTIVA UNEI ÎMPLINIRI ÎN GEOGRAFIE

*Prof.dr. IOAN MĂRCULEȚ, Colegiul Național „I. L. Caragiale“, București
Dr. CĂTĂLINA MĂRCULEȚ, Institutul de Geografie al Academiei Române*

ABSTRACT: Professor Mircea Buza - Review of attainment in Geography. This paper was written during the retirement of teachers and researchers, PhD in geography, Mircea Buza. With origins in Alba, professor Buza was educated at the University of Cluj, followed by a series of specializations abroad. He worked as a researcher at the Institute of Geography of the Romanian Academy, with concerns, especially in the fields of geomorphology and toponymy. He wrote a number of books and hundreds of articles published in various magazines in the country and abroad.

Keywords: teachers, researchers, geography, geomorphology, toponymy.

Cu originea în Transilvania, în actualul județ Alba – tatăl, Iosif Buza, din Brăzești (sat pe valea Arieșului), de profesie notar, și mama, Elena Râșniță, din satul Valea Sasului (circa 20 km nord-est de municipiul Blaj), învățătoare¹ – prof. univ. dr. Mircea Buza s-a născut la 1 septembrie 1940, în comuna Cotnari (județul Iași), unde se găseau părinții săi cu serviciul.

După o ședere de circa opt ani în Banat, în Obad (1941-1944) și în Sânmihaiu Român (1944-1948), familia Buza s-a stabilit definitiv în Câmpia Turzii. Aici a frecventat clasele gimnaziale și a obținut bacalaureatul (în 1957) la Școala Medie Mixtă, făcând parte din prima promoție de absolvenți ai acestei unități liceale.

Între 1957 și 1962, viitorul geograf Mircea Buza a urmat cursurile Facultății de Științe Naturale – Geografie a Universității „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca. În această reputată unitate de învățământ superior din Transilvania², după susținerea lucrării de

licență studentul, avid de cultură și iubitor de natură, Mircea Buza a obținut titlul de „Diplomat universitar“ în specialitatea *Geografie fizică*.

Mircea Buza, student anul V
(20.XII.1961)

¹ Mama sa se va evidenția ca om de cultură și culegător de folclor, semnându-se din anul 1977 cu pseudonimul Elena Buzea.

²La acea dată, la Catedra de Geografie activau ca profesori reputații specialiști: Tiberiu Morariu, Alexandru Savu, Alexandru Săndulache, Grigore Posea, Virgil Gârbacea, Ioan Maxim, Eugen Molnar, Oreste Marcu, Iosif Ujvari ș.a.

În anii studenției, tânărul Mircea Buza s-a evidențiat prin seriozitate și stăruință în cunoaștere, fapt pentru care profesorul Eugen Molnar îi propune să-și înceapă cariera ca asistent la catedra de *Geografie economică*.

Tânărul absolvent și-a început activitatea profesională la 31 octombrie 1962, ca pedolog-prospector la Întreprinderea de Prospectiuni și Laboratoare din cadrul

Comitetului Geologic din București, în echipa geografiei Ana Conea. A participat la îndelungate și numeroase campanii de cercetări de teren (6 luni pe an, între 1963-1968), iar la 1 iunie 1967 a fost promovat pedolog gradul II.

În intervalul 26 iunie 1968 – 1 februarie 1970, Mircea Buza a fost încadrat ca cercetător științific la Centrul de Pedologie și Ecologie Agricolă și Silvică din București (aflat în subordinea Academiei Române)³, iar din 1 aprilie 1970, până la pensionare, în 12 octombrie 2009, a activat în cadrul Institutului de Geografie al Academiei Române.

În realitate, se poate afirma că destinul științific și cariera cercetătorului Mircea Buza au fost strâns legate de Institutul de Geografie: între 1970 și 1974 a făcut parte din *Colectivul de Geografie generală și regională* (coordonat, inițial de dr. Horea Grumăzescu, iar apoi de dr. Dimitrie Oancea), în 1974 a fost membru al *Colectivului de Geoecologie* (condus de dr. Dimitrie Oancea), iar din 1975 a activat în *Colectivul de Geomorfologie* (coordonat de dr. Lucian Badea, până în anul 1998, și de dr. Dan Bălțeanu, până în 2009). În 1990 a fost promovat cercetător principal gradul III (când a devenit și secretar științific al instituției), în 1993, cercetător științific gradul II, iar în 1998, cercetător științific gradul I. Între anii 1995 și 2009 a îndeplinit funcția de director adjunct al Institutului de

Geografie al Academiei Române și a fost, totodată, șef al *Secției de Geografie fizică* (2003-2007) și șef al *Colectivului de Geomorfologie* (2009-2010).

La desăvârșirea profesională au contribuit stagiile de pregătire în străinătate (Mircea Buza fiind un bun cunoscător a trei limbi străine: germana, franceza și italiana): în 1969 a studiat în Italia (o lună la Institutul de Geologie Aplicată din Florența, iar o altă lună, la Institutul de Hidraulică Agrară din Pisa), în cadrul temei „*Condițiile fizico-geografice și solurile formate în climatul mediteranean*“, și, în mai multe rânduri, în Germania (1975-1976, 1991, 1995, 1997 și 2000), ca bursier al Fundației Alexandru von Humboldt. De-a lungul carierei a participat la două schimburi de experiență în Bulgaria (1982 și 2005), la unul în China (1992) și la un stagiu de pregătire științifică în Ungaria (1999, în cadrul proiectului bilateral „*Studii fizico- și socio-geografice comparative în România și Ungaria*“, coordonat chiar de M. Buza).

Mircea Buza, bursier al Fundației Alex. Von Humboldt (Univ. „Friedrich Wilhelm“ din Bonn), 10.VII.1975

O realizare notabilă a cercetătorului Mircea Buza, care i-a netezit parcursul științific, a fost obținerea titlului de doctor în

³ Activitatea de pedolog s-a concretizat prin colaborarea la publicarea a 9 hărți ale solurilor, în intervalul 1969-1979: „*Harta solurilor R. S. România, scara 1 : 200.000, foaia 49, Giurgiu*“ (1969), „*Harta solurilor R. S. România, scara 1 : 200.000, foaia 38 Tulcea*“ (1969), „*Harta solurilor R. S. România, scara 1 : 200.000, foaia 43, Neajlov*“ (1970), „*Regiunile pedogeografice ale României, scara 1 : 3.000.000*“ (1978) etc. Experiența în domeniu i-a permis dr. Mircea Buza să publice și harta „*Solurile României, scara 1 : 2.000.000, Planșa 20*“, inclusă în atlasul geografic „*România. Mediul și rețeaua electrică de transport a energiei*“ (2002).

geografie în 1978, cu teza „*Munții Cindrelului – Studiu de geografie fizică*“. Lucrarea a văzut lumina tiparului în anul 2000 sub titlul „*Munții Cindrelului. Studiu geoeologic*“. Menționăm faptul că academicianul Vintilă Mihăilescu a fost conducătorul științific, iar la ședința de susținere publică a tezei comisia a fost alcătuită din dr.doc. Petre Gâțescu (președinte), prof. dr. Alexandru Savu, conf. dr. Nicolae Barbu și dr. Lucian Badea.

În îndelungata carieră de geograf, dr. Mircea Buza a participat la numeroase acțiuni științifice și a susținut peste 260 de comunicări și conferințe la diverse manifestări internaționale, regionale și locale. La acestea se adaugă 12 comunicări prezentate în afara României: nouă în Germania (câte una la Göttingen, Kiel și Berlin și patru la Bonn), una în Austria (la Viena) și tot câte una în Turcia (la Istanbul) și în Ungaria (la Budapesta).

Începând din anii '80 s-a evidențiat tot mai pregnant interesul dr. Mircea Buza pentru toponimie. Această pasiune s-a concretizat prin publicarea a 22 de articole⁴ în domeniu și prin tipărirea volumului „*Toponimia geografică românească*“ (2002), la Editura Universității „*Lucian Blaga*“ din Sibiu.

De-a lungul celor cinci decenii de activitate, opera științifică a dr. Mircea Buza s-a concretizat prin publicarea a peste 230 de lucrări: 12 cărți, 45 de capitole în volume de specialitate, circa 135 de articole științifice în reviste de specialitate (13 în reviste din străinătate: câte unul în Austria, Bulgaria, Croația și Serbia, patru în Germania și cinci în Olanda) etc.

Între cele 12 cărți se detașază

„*Dicționarul geografic al României*“, în două volume (vol. I, *Literele A-L*, 2008 și vol. II, *Literele M-Z*, 2009), lucrare științifică unicat în literatura de specialitate, apărută la Editura Academiei Române. Alături de dr. Mircea Buza, în coordonarea celor două volume s-au implicat dr. Lucian Badea și Șerban Dragomirescu. De asemenea, alături de „*Munții Cindrelului. Studiu geoeologic*“ (2000, la Editura Universității „*Lucian Blaga*“ din Sibiu) merită menționate cărțile: „*Pedogeografie cu noțiuni de pedologie (Compendiu)*“ (2004, în colab. cu N. Florea, la Editura Universității „*Lucian Blaga*“ din Sibiu) și „*Biogeografie. Compendiu*“ (2009, în colab. cu Cristina Muică și Mihaela Sencovici, la Editura Universitară, București).

Dr. Mircea Buza a publicat, în colaborare, mai multe ghiduri turistice, toate axate pe regiuni geografice din sud-vestul Transilvaniei: „*Cindrel. Ghid turistic*“ (două ediții, 1975 și 1983, împreună cu Simona Fesci), „*Valea Sebeșului*“ (1985, în colab. cu I. Hozoc), „*Blaj. Mic îndreptar turistic*“ și „*Sebeș. Mic îndreptar turistic*“ (primul apărut în 1985, iar al doilea în 2002; ambele în colaborare cu Mircea Stroia).

Dr Mircea Buza a realizat sau a colaborat la realizarea a 45 de capitole incluse în 16 volume de specialitate. Dintre aceste volume se evidențiază cele apărute sub auspiciile Institutului de Geografie al Academiei Române⁵: „*Solurile Munților Bucegi*“ (1971), „*Geografia României, I, Geografie fizică*“ (1983), „*Geografia României, III, Carpații Românești și Depresiunea Transilvaniei*“ (1987), „*Geografia României, V, Câmpia Română, Dunărea,*

⁴ „*Note asupra toponimiei (Rășinari)*“ (1982), „*Toponime de origine latină în vestul și sudul Germaniei*“ (1996), „*Toponimia națională (autohtonă) și toponimia străină*“ (2002), „*Semnificația toponimelor de origine latină din Dobrogea și Dacia Romană și corespondența lor actuală*“ (2003), „*Considerații asupra toponimiei de origine română*“ (2010) ș.a.

⁵Unul singur, „*Grundzüge der räumlichen Struktur Rumäniens*“ (în colab. cu W. Schreiber), a apărut în volumul „*Rumänien, Raum und Bevölkerung, Geschichte und Gesichtsbilder, Kultur, Gesellschaft und Politik heute, Wirtschaft, Recht und Verfassung, Historische Regionen*“, Edit. T. Kahl, M. Metzelin, M. R. Ungureanu, Österreichische Osthefle, 48, Wien (2006, ed. I și 2008, ed. A II-a).

Podișul Dobrogei și Litoralul românesc al Mării Negre, Platforma Continentală“ (2005), „*Unitățile de relief ale României, vol. I, Carpații Meridionali și Munții Banatului*“ (2001) „*România. Spațiu, societate, mediu*“ (2005), „*Unitățile de relief ale României, vol. II, Munții Apuseni și Podișul Transilvaniei*“ (2006), „*Unitățile de relief ale României, vol. IV, Podișurile Pericarpatice: Podișul Mehedințului, Podișul Getic, Podișul Moldovei, Podișul Dobrogei*“ (2010), „*Unitățile de relief ale României, vol. V, Câmpiile Pericarpatice: Câmpia Banatului și Crișanei, Câmpia Română, Lunca Dunării, Delta Dunării și Câmpia Litorală*“⁶ (2011) ș.a. Cu excepția capitolelor din volumele „*Unitățile de relief ale României*“, care sunt prin titlu și conținut monografiilor geomorfologice, în majoritatea celorlalte cazuri dr. Mircea Buza a abordat probleme precum: solurile, biodiversitatea și ariile protejate.

Cele circa 135 de studii publicate în reviste de specialitate din țară și din străinătate abordează probleme din variate domenii ale geografiei. Și totuși, la o analiză atentă se poate constata că aproximativ 24% dintre acestea au ca subiect elemente de geoecologie, biogeografie și protecția mediului⁷, 17% abordează probleme de geomorfologie⁸, 16%, de toponimie, iar 9%

⁶Coordonator împreună cu L. Badea.

⁷„*Metode și procedee de lucru în cercetarea mediului ambiant în R.F. Germania*“ (1976), „*Aplicarea cercetărilor geoecologice în practică*“ (1977), „*Rezervația Biosferei «Munții Apuseni»*“ (1995), „*Aspecte și tendințe actuale privind protecția mediului în Germania*“ (1999), „*Rezervațiile și monumentele naturii – componente majore ale agroturismului și turismului rural*“ (2005) ș.a.

⁸„*Culoarul Mureșului la Alba Iulia. Observații geomorfologice*“ (1986), „*Aspecte geomorfologice din Munții Stara Planina, Vitoșa și Rila (Bulgaria)*“ (1989), „*Munții Vinului. Caractere geomorfologice*“ (1993), „*Caractere*

de pedogeografie⁹.

Și parcă legat printr-un fir nevăzut de plaiurile de origine ale părinților, dr. Mircea Buza a tratat în aproape 50 de studii (35% din ponderea acestora) aspecte din geografia județului Alba¹⁰ și în circa 30 (circa 21%), aspecte din geografia județului Sibiu¹¹.

geomorfologice ale Dealurilor Târnavenilor“ (2005) ș.a.

⁹„*Aspecte ale cercetării solurilor în Italia*“ (1970), „*Degradarea solurilor prin eroziune accelerată în regiunea Biia – Valea Sasului (Podișul Transilvaniei)*“ (1971), „*Participarea solului la complexul geografic al globului terestru. Concepții și exemplificări*“ (1973), „*Reducerea spațială și diminuarea calității solurilor ca urmare a activității antropice în România*“ (2001), „*Noul Sistem Român de Taxonomia Solurilor*“ (2005) ș.a.

¹⁰„*Culoarul Mureșului la Alba Iulia*“ (1986), „*Harta geomorfologică generală la scara 1: 25 000, Foaia Alba Iulia*“ (1993), „*Caracterele geomorfologice ale municipiului Blaj și ale împrejurimilor sale*“ (1996), „*Valea Mureșului între Aiud și Alba Iulia. Observații geomorfologice*“ (1996), „*Toponimia județului Alba – reflectare a coabitării seculare a populației românești cu cea maghiară și germană*“ (1997), „*Culoarul Târnavei între Blaj și Mihalț*“ (1997), „*Ariile naturale protejate din județul Alba, premisă esențială a dezvoltării regionale*“ (2000), „*Continuitatea poporului român reflectată în toponimia județului Alba*“ (2001), „*Protected natural areas in Alba-County – a prerequisite for regional development*“ (2001), „*Caracterele geomorfologice ale Dealului Blajului*“ (2006) ș.a.

¹¹„*Structura geosistemelor din Munții Cindrel*“ (1979), „*Prefaceri în peisajul natural (Rășinari)*“ (1982), „*Originea toponimiei majore din județul Sibiu în scopul utilizării corecte în activitatea turistică*“ (2002), „*Mărginimea Sibiului – Păltiniș (Potențial natural socio-economic și turistic)*“ (2004), „*Structura geosistemelor de pe Valea Târnavei Mari între Dumbrăveni și Copșa Mică*“ (2008) ș.a.

La numeroase articole publicate în colaborare, dr. Mircea Buza i-a avut alături pe: dr. Lucian Badea (la 16 articole)¹², dr. Simona Fesci (la 7 articole)¹³ și dr. Ioan Mărculeț (la 13 articole)¹⁴.

Opera științifică a geografului Mircea Buza este completată și de cele circa 30 de articole de popularizare și de numeroasele note, necroloage, prefete etc., publicate în diferite reviste sau volume de specialitate.

În 2012, dr. Mircea Buza s-a ocupat de îngrijirea manuscrisului și tipărirea monografiei satului Valea Sasului (județul Alba), realizată de mama sa, Elena Râșniță-Buzea. Pentru întregirea lucrării, dr. Mircea Buza a realizat și adăugat capitolele „Așezarea, limitele și vecinii” și „Numele și toponimia locală” și bibliografia.

¹² „Relieful antropoc de la Pianu de Sus” (1985), „Dealurile Lăpușului. Caractere geomorfologice” (1990), „Structura orografică și caracterele oicumenice ale Munților Șureanu” (1993), „On the distribution of human settlements in the Cindrel and Șureanu Mountains” (1994), „Anthropogeographic features of the Romanian Carpathian domain” (2008) ș.a.

¹³ „Studii geoecologice ale etajelor alpin și subalpin din Munții Cindrel (Carpații Meridionali)” (1972), „Studiu geoecologic al rezervațiilor din circuirile glaciare ale munților Cindrel și Șureanu” (1973), „Einige Ökotope der subalpinen und alpinen Stufen im ?arcu-Gebirge” (1975), „Elemente geografice și folclorice în toponimia Munților ?arcu” (1979), „Omul, factor activ al transformării ecosistemelor din Munții Cindrel” (1981) ș.a.

¹⁴ „Rezervațiile naturale de importanță națională din județul Alba” (1999), „Aspecte privind solurile din Podișul Lopadei” (2002), „Pretabilitatea reliefului din Culoarul Mureșului în amenajarea drumului roman în sectorul Aiud-Războieni Cetate” (2008), „Originea toponimiei din Valea Târnavei Mari între Mediaș și Blaj” (2010), „Aspecte privind structura confesională a populației din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a României” (2010) ș.a.

O altă etapă importantă în activitatea profesională a dr. Mircea Buza a fost cea didactică. Ea a început în intervalul 1976-1980, prin susținerea a 2-3 prelegeri și lucrări practice pe an, la disciplina Geoecologie, studenților de la Facultatea de Geologie-Geografie a Universității din București.

În 1998, dr. Mircea Buza a devenit cadru didactic asociat (lector) la *Catedra de Geografie fizică și umană* din Facultatea de Geografia Turismului din Sibiu a Universității „Dimitrie Cantemir” din București. În 1999 a fost promovat conferențiar, iar în 2004 a fost confirmat oficial profesor universitar.

În cei 12 ani de activitate (1998-2010), profesorul Mircea Buza a predat mai multe discipline: *Rezervații și monumente ale naturii* (1998-2008), *Toponimie geografică* (1998-2008), *Etnogeografie* (1998-2001), *Biogeografie* (2001-2008), *Pedogeografie* (2001-2008), *Biogeografie și arii naturale protejate* (2009-2010) și *Pedologie și resursele solului* (2009-2010). O parte din aceste cursuri predate au văzut lumina tiparului sub diferite titluri: „*Rezervații și monumente ale naturii*” (2000, în colab. cu C. Drăgulescu), „*Toponimie geografică românească*” (2002), „*Pedologie cu noțiuni de pedologie (Compendiu)*” (2004, în colab. cu N. Florea) și „*Biogeografie. Compendiu*” (2009, în colab. cu Cristina Muică și Mihaela Sencovici).

În cadrul facultății, în anul universitar 2009/2010, prof. univ. dr. Mircea Buza a îndeplinit funcția de coordonator al cursului de master intitulat „*Turismul și mediul înconjurător*”.

În îndelungata activitate științifică, dr. Mircea Buza a făcut parte din comitetele sau din colegiile de redacție ale mai multor reviste de specialitate: „*Caietul selectiv de informare și documentare geografică*” (1971-1974), „*Revista Geografică*” (din 1994), „*Buletinul Geografic*” (1997-1999) și „*Geo-Carpatica*” (din 2008).

În ultimii ani a fost cooptat ca referent

oficial în consiliile de susținere a circa 10 teze de doctorat elaborate de doctoranzi coordonați de prof. univ. dr. Ion Zăvoianu, dr. Lucian Badea, prof. univ. dr. Ion Iordan, prof. univ. dr. Ion Velcea și prof. univ. dr. Ion Nicolae.

Realizarile prof. univ. dr. Mircea Buza au fost menționate în 2010, la împlinirea vârstei de 70 de ani, de dr. Sorin Geacu, care i-a dedicat un articol aniversar – „*Profesorul Mircea Buza la a 70-a aniversare*” – apărut în „*Revista Geografică*” (t.XVII, p.132-133),

și un volum aniversar – „*Mircea Buza. Retrospectiva unui destin geografic*” (138 pag.) – publicat la Editura Universitară din București, precum și de prof. univ. dr. Octavia Bogdan, care a publicat un amplu comentariu pe marginea volumului „*Retrospectiva unui destin geografic*” în revista „*Geo-Carpatica*” (Anul X, Nr. 10, p. 235-238).